

З ПОПЕЛУ ТРИЦІ ПІДНЕСЕНИЙ

Найвищою спорудою Тучина, безумовно, є його старовинний костьол. По-перше, він має вежу-дзвіницю. По-друге, стоїть на узвишші в самому селі, що дає змогу спостерігати храм ще на далеких під'їздах, за кільканадцять кілометрів. І видно його при цьому з усіх боків.

Але не тільки незвичайні геометричні параметри привертають увагу до зазначеної будівлі. Всі ми знаємо, що тучинський католицький храм — єдиний у районі. Решта культових споруд — православні церкви.

Що ще з цього приводу відомо пересічному краюнину? Передусім те, що будівля дуже постраждала в роки останньої війни. Кажали, що на її верхівці був обладнаний хороший спостережний пункт, а відтак і вогнева точка. Тому й донині стоїть костьол у незагойних ранах, які лишили кулі і снаряди.

Крім того, тучинські старожити ще й зараз пам'ятають розповіді своїх батьків про те, як тут було гарно, відправлялись служби, грав орган. Музиці сприяла чудова акустика внутрішніх приміщень. Це, в свою чергу, приваблювало сюди не лише католиків, а й численних православних мешканців округи.

Що ще? Та, певно, вже нічого. Бо конкретика на цьому вичерпується.

Між тим парафіяльний костьол святої Трійці і святого архангела Михаїла має багату історію. Перший католицький храм у Тучині був дерев'яний, «значних розмірів, з двома каплицями у вигляді хреста». Заснував його бл. 1590 р. брацлавський каштелян і луцький староста Микола Семашко зі своєю дружиною Ізабеллою з Длужева. Тоді ж тамтешнє духовенство прийняло від шляхтича два села. 1617 р., незадовго до смерті, Семашко відписав костьолу село Малатин. Правда, дещо пізніше в результаті нападів татар і козаків село було знищено.

Тоді ж згорів і костьол.

Відбудову костьолу в 1729 р. взяла на себе Теофіла Потоцька з роду Цетнерів зі своїм сином Францішком Салези, київським воеводою і бельським старостою. На жаль, невдовзі і та споруда згоріла.

В 1767 р. (згідно інших даних, у 1786-1796 рр.; варшавське (1876 р.) джерело «Ordo divini officii ad usum diaecesis Luceoriensis et Zytomeriensis» називає 1797 р.) серадзький воевода і спадкоємець Тучина Міхал Валевський збудував новий кам'яний костьол у класицистичному стилі. Упосажив і оздобив його на власні кошти місцевий парафіяльний священик Анджей Мрозовський. Консекарацію провів у 1779 р. (за іншими свідченнями, в 1799 р.) єпископ Каспер Цецішовський.

Доречно згадати, що час спорудження католицького храму в Тучині, як і цілого ряду інших волинських костьолів, в тому числі і домініканського у Невіркові (1807 р.), що в Корецькому районі, співпав з періодом посилення на Волині позицій католицизму. Цьому значною мірою сприяла політика віротерпимості тодішніх російських імператорів Павла I та Олександра I.

Відреставрували тучинський храм при ксьондзові Антонію Войніловичу, котрий у 1929 р. добудував до фронтона вежу-дзвіницю, увінчану гострим шпилем.

Як і більшість культових споруд, костьол володіє власною реліквією — іконою Преображення Господнього, шанованою католиками за чудодійність.

У 1938 р., незадовго до закриття храму, парафія, що належала до Ровенського деканату, налічувала 2660 віруючих. До її складу входили Тучин, Бугринський Майдан, Воронів, Воскодави, Дроздів, Горбів, Жалянка, Жатин, Карчемка, Коростятин, Краглік, Кринички, Кудранка, Куте Залісся, Ле-

онівка, Люцинів, Микулин, Несподянка I, II і III, Петровиця, Подобанка, Пустомитівський Майдан, Пустомити, Рисв'янка, Річиця, Сінне, Смолярня, Собівка (двір), Уршулин, Цецилівка.

Щодо каплиць парафії, то вони знаходились у Горбакові, Гориньгороді, Коростятині і Рясниках, а раніше (у XIX ст.) — в Сінному і Воскодавах.

З кінця XVIII ст. на перехресті тучинських вулиць Широкої, Замкової і Лютеранської стояла придорожна капличка, заснована Валевськими. В 1930 р. великий землевласник Петро Прушинський звів у Пустомитах кам'яну каплицю. Вона мала невисоку вежу, накриту конічним дахом, і була з'єднана з житловим будинком, а також новою

садибою. В 1943 р. зазначену каплицю разом з садибою, більше всього, знищила місцева боївка УПА. Цього ж року на теренах парафії бандерівці вчинили масові вбивства поляків.

Очолював парафію костьолу святої Трійці і святого архангела Михаїла Петро Масальський (1877-1940), висвячений на ксьондза в 1906 р. Після його смерті адміністратором став тимчасовий вікарій Тадеуш Фрей (1913-після 1975), висвячений у 1939 р.

По війні колишній католицький храм занедбали ще більше. Наразі він знаходиться в руїнах.

Юрій КУЗЬМІН.

● Інтер'єр костьолу в Тучині. Фото 1937 р.

